

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>4</u>	<u>8</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>8</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Ромаш Іван Романович, кандидат медичних наук, доцент кафедри психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: iromashr@gmail.com

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Тактична медицина» відводиться **90** годин **3** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 8 семестру на 4-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Тактична медицина» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізити:

- Анатомія центральної нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності — вивчає будову та функції мозку, що лежать в основі психічних процесів.
- Основи нейрофізіології — розкривають механізми роботи нервової системи та її роль у регуляції поведінки й психіки.
- Психодіагностика — забезпечує знання й навички оцінки індивідуально-психологічних особливостей людини.
- Напрямки сучасної психотерапії. Інтеграція, діалог — знайомить із сучасними школами психотерапії та можливостями їх інтеграції через професійний діалог.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Клінічна психологія — досліджує психологічні аспекти психічних розладів, їх діагностику та корекцію.
- Диференціальна психологія — аналізує індивідуальні відмінності психіки та поведінки людини.
- Основи нейрокорекції — вивчають методи впливу на нервову систему для відновлення та оптимізації її функцій.
- Психологічний супровід військовослужбовців — спрямований на підтримку психічного здоров'я та адаптацію військових у складних умовах служби.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Тактична медицина» вивчає принципи та методи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій і надзвичайних ситуацій, алгоритми дій у зоні ризику, використання спеціалізованих засобів для зупинки

кровотечі та стабілізації стану постраждалих, організацію евакуації та командної взаємодії, а також формує психологічну готовність діяти в екстремальних умовах для збереження життя і здоров'я людей. Згідно навчального плану підготовки психологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр», вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 2 курсі, на вивчення якої відводиться 90 годин.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна призначена формуванню у студентів знань, умінь і навичок надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій, розвитку здатності діяти за алгоритмами тактичної медицини, користуватися спеціалізованими засобами для зупинки кровотечі та стабілізації стану постраждалих, організовувати евакуацію та взаємодію в команді, а також виховувати психологічну готовність і відповідальність за збереження життя та здоров'я людей у кризових умовах.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Тактична медицина» є формування у здобувачів освіти здатності надавати ефективну домедичну допомогу в умовах бойових дій, надзвичайних ситуацій або при загрозі життю, орієнтуючись на усунення попереджуваних причин смерті. Курс ґрунтується на сучасних принципах тактичної медицини, що враховують ризики бойового середовища, обмеження ресурсів і необхідність швидкого прийняття рішень на догоспітальному етапі.

8. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення дисципліни «Тактична медицина»:

- Ознайомити студентів з основами надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій.
- Сформувати знання про алгоритми дій у зоні підвищеного ризику (MARCH, CABCADE тощо).
- Навчити користуванню засобами тактичної медицини (турнікети, биндажі, засоби для зупинки кровотечі, евакуаційне спорядження).
- Розвинути навички організації евакуації та взаємодії в команді під час надання допомоги.
- Сприяти формуванню психологічної готовності діяти в екстремальних умовах.
- Виховати відповідальність за збереження життя та здоров'я постраждалих у кризових ситуаціях.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Тактична медицина» здобувач вищої освіти повинен знати:

- основні принципи та алгоритми надання домедичної допомоги в умовах бойових дій і надзвичайних ситуацій;
- класифікацію та види поранень, травм і невідкладних станів;

- сучасні засоби тактичної медицини (турнікети, бандажі, гемостатичні засоби, евакуаційне спорядження);
- правила організації евакуації та взаємодії в команді;
- етичні та правові аспекти надання допомоги в екстремальних умовах.

Уміти:

- швидко оцінювати стан постраждалого та визначати пріоритети допомоги;
- застосовувати алгоритми MARCH, CABCADE та інші протоколи тактичної медицини;
- ефективно використовувати засоби для зупинки кровотечі та стабілізації життєво важливих функцій;
- організовувати евакуацію постраждалих у зоні ризику;
- діяти злагоджено в команді та приймати рішення в умовах стресу й небезпеки.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Тактична медицина» складається з двох змістовних модулів:

Змістовий модуль 1. Основи тактичної медицини

Тема 1. Вступ до тактичної медицини: історія виникнення, основна мета та завдання дисципліни, суб'єкти надання домедичної допомоги, головні напрямки тактичної медицини, поняття превентивних летальних випадків.

Тема 2. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО. Основні принципи надання домедичної допомоги пораненим в умовах бойових дій.: первинне і вторинне обстеження постраждалого, особиста безпека та засоби захисту, огляд місця події.

Тема 3. Види ушкоджень і травм у бойових умовах: кровотечі, травми грудної клітки, асфіксія, черепно-мозкова травма, травми черевної порожнини, переломи, термічні ураження

Тема 4. Порушення прохідності дихальних шляхів: причини, ознаки, техніка відкриття дихальних шляхів, введення назофарингеального повітроводу

Тема 5. Базова підтримка життєдіяльності: серцево-легенева реанімація, алгоритми дій при колапсі і шоку, зупинка кровотеч, методи зупинки зовнішньої кровотечі

Тема 6. Домедична допомога при опіках, відмороженнях, кліматичних ураженнях; допомога при нетравматичних невідкладних станах

Змістовий модуль 2. Засоби індивідуального та групового медичного оснащення

Тема 7. Склад та призначення індивідуальної аптечки, турнікети, гемостатичні засоби, герметизуючі пов'язки, набори для дихальних шляхів Правило комплектування індивідуальної тактичної аптечки (BRIG 4x4). Практичне застосування засобів індивідуальної медичної допомоги.

Тема 8. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним. Індивідуальні й групові засоби бойового догляду. Навички та засоби тактичного

бойового догляду Тактичне спорядження для евакуації поранених. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах.

Тема 9. Організація медичного забезпечення в бойових умовах та при надзвичайних ситуаціях.

Тема 10. Правові основи надання домедичної допомоги, відповідальність та етичні стандарти.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л.	пр.	с.р.
Тема 1. Вступ до тактичної медицини: історія виникнення, основна мета та завдання дисципліни, суб'єкти надання домедичної допомоги, головні напрямки тактичної медицини, поняття превентивних летальних випадків	9	2	1	6
Тема 2. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО. Основні принципи надання домедичної допомоги пораненим в умовах бойових дій: первинне і вторинне обстеження постраждалого, особиста безпека та засоби захисту, огляд місця події.	9	2	1	6
Тема 3. Види ушкоджень і травм у бойових умовах: кровотечі, травми грудної клітки, асфіксія, черепно-мозкова травма, травми черевної порожнини, переломи, термічні ураження	9	2	1	6
Тема 4. Порушення прохідності дихальних шляхів: причини, ознаки, техніка відкриття дихальних шляхів, введення назофарингеального повітроводу	9	2	1	6
Тема 5. Базова підтримка життєдіяльності: серцево-легенева реанімація, алгоритми дій при колапсі і шоку, зупинка кровотеч, методи зупинки зовнішньої кровотечі	9	2	2	5
Тема 6. Домедична допомога при опіках, відмороженнях, кліматичних ураженнях; допомога при нетравматичних невідкладних станах	9	2	2	5
Тема 7. Склад та призначення індивідуальної аптечки, турнікети, гемостатичні засоби, герметизуючі пов'язки, набори для дихальних шляхів Правило комплектування індивідуальної тактичної аптечки (BRIG 4x4). Практичне застосування засобів індивідуальної медичної допомоги.	9	2	2	5
Тема 8. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним. Індивідуальні й групові засоби бойового догляду. Навички та засоби тактичного бойового догляду Тактичне спорядження для евакуації поранених. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах.	9	2	2	5
Тема 9. Організація медичного забезпечення в бойових умовах та при надзвичайних ситуаціях.	9	2	2	5
Тема 10. Правові основи надання домедичної допомоги, відповідальність та етичні стандарти	9	2	2	5
Усього	90	20	16	54

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до тактичної медицини: історія виникнення, основна мета та завдання дисципліни, суб'єкти надання домедичної допомоги, головні напрямки тактичної медицини, поняття превентивних летальних випадків	6
2	Тема 2. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО. Основні принципи надання домедичної допомоги пораненим в умовах бойових дій: первинне і вторинне обстеження постраждалого, особиста безпека та засоби захисту, огляд місця події.	6
3	Тема 3. Види ушкоджень і травм у бойових умовах: кровотечі, травми грудної клітки, асфіксія, черепно-мозкова травма, травми черевної порожнини, переломи, термічні ураження	6
4	Тема 4. Порушення прохідності дихальних шляхів: причини, ознаки, техніка відкриття дихальних шляхів, введення назофарингеального повітропроводу	6
5	Тема 5. Базова підтримка життєдіяльності: серцево-легенева реанімація, алгоритми дій при колапсі і шоку, зупинка кровотеч, методи зупинки зовнішньої кровотечі	5
6	Тема 6. Домедична допомога при опіках, відмороженнях, кліматичних ураженнях; допомога при нетравматичних невідкладних станах	5
7	Тема 7. Склад та призначення індивідуальної аптечки, турнікети, гемостатичні засоби, герметизуючі пов'язки, набори для дихальних шляхів. Правило комплектування індивідуальної тактичної аптечки (BRIG 4x4). Практичне застосування засобів індивідуальної медичної допомоги.	5
8	Тема 8. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним. Індивідуальні й групові засоби бойового догляду. Навички та засоби тактичного бойового догляду. Тактичне спорядження для евакуації поранених. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах.	5
9	Тема 9. Організація медичного забезпечення в бойових умовах та при надзвичайних ситуаціях.	5
10	Тема 10. Правові основи надання домедичної допомоги, відповідальність та етичні стандарти	5
Всього		54

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Карамишев Д., Гордієнко Л. Тактична медицина та безпека в умовах бойових дій: навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2023. – 320 с.
2. Гордієнко Л.П., Шепітько К.В., Рожнов В.Г., Полив'яна О.А. Домедична допомога, підтримка життєдіяльності потерпілого при зупинці дихання і кровообігу : навч. посіб. Полтава: ФОП Петренко І. М., 2022. – 144 с.
3. Організація медичного забезпечення військ: підручник / Бадюк М.І. та ін.; за ред. В.В. Паська. Київ: КНТ, 2022. 430 с.

4. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навч. посіб. ; за ред. В.С. Тарасюка. – 4-е вид., стер. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 504 с.

Додаткові:

1. Управління повсякденною діяльністю медичної служби: Підруч. для слухачів Укр. військово-мед. акад. / М.І. Бадюк, В.В. Солярик, Т.А. Бібік, М.В. Матвійчук, О.О.Ляшенко // За ред. М.І. Бадюка. - Вид. 2-ге, перероб. і допов. - Київ: Чалчинська Н.В., 2020. - 507 с.
2. Екстрена та невідкладна медична допомога. Том І: допомога травмованим на догоспітальному етапі: національний підручник / В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, Г.В. Загорій, А.А. Гудима, Н.І. Іскра та ін. – Київ. – 2017. – 504 с.
3. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи): посібник // за редакцією професора О.В. Богомолець, професора Г.Г. Рощина. – К.: Юстон, 2016. – 212 с.
4. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях: навч. посібник / Гринзовський А.М., Волянський П.Б., Колашченко С.І. – К.: СКІФ, 2023. – 216 с. 5. Підручник тактичної бойової допомоги потерпілим. Київ: Центр учбової літератури, 2022. — 124 с.
5. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5-TR). — Washington, DC: American Psychiatric Publishing, 2022.
6. World Health Organization. ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics (Version 2023). — WHO, Geneva, 2023.

Інформаційні ресурси:

1. <https://repo.usfu.edu.ua/home> – Електронні ресурси ЗФУУ
2. <https://www.apa.org/>
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/910-2018-%D0%BF#Text>
4. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0488282-22#Text>
5. TCCC Guidelines (Committee on Tactical Combat Casualty Care) — офіційні міжнародні протоколи тактичної медицини: <https://deployedmedicine.com>
6. NATO Centre of Excellence for Military Medicine — матеріали та стандарти військової медицини: <https://milmedcoe.org>
7. Stop the Bleed Program — освітні ресурси щодо зупинки масивних кровотеч: <https://stopthebleed.org>
8. U.S. Army Medical Department (AMEDD) Tactical Combat Casualty Care Resources — навчальні матеріали та посібники: <https://medcoe.army.mil/tccc>
9. World Health Organization – Emergency Medical Systems — міжнародні рекомендації з кризової медицини: <https://www.who.int/emergencies>

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “**ВІДМІННО**” отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “**ДОБРЕ**” отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “**ЗАДОВІЛЬНО**” отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок або виконує їх

з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “**НЕЗАДОВІЛЬНО**” отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив’язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов’язаний дотримуватися обов’язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;

- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.